

גליון

"א ישיבישע'ר חומש"

יו"ל ע"י מערכת "חיים וברכה"
 מאוצרו הבלום של
 הגאון ר' חיים ברוך נבנצאל שליט"א
 פרשת לך לך ה'תשפ"א

בשלב זה הגליון יוצא בעיקר במהדורת מייל בלבד. להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון ניתן לשלוח מייל ל: 0804hv@gmail.com
 להערות ובירורים נוספים ניתן להתקשר: 0548442591

מתי זוכים לשכר פסיעות?

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאֶרֶץ וּמְמוֹלְדֹתֶיךָ וּמִפִּיֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָה (יב, א)

וברש"י (בפס' ב'): לא גלה לו הארץ מיד, כדי לחבבה בעיניו, ולתת לו שכר על כל דבור ודבור.

ובמדרש (ב"ר פל"ט אות ט') כתוב בלשון "ליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה".

יש לתמוה מה טעם אם היה מגלה לו הקב"ה את היעד אליו עליו ללכת – לארץ ישראל, לא היה מקבל שכר פסיעות, הרי סוף כל סוף הלך?

ושמעתי מהגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל בשם מרנא ר' ברוך בער זצ"ל: אם היה מגלה לו את הארץ – המצוה היתה להיות בארץ ישראל, וההליכה לא היתה אלא 'הכשר' מצוה, על הכשר מצוה לא שייך הענין של שכר פסיעות. משא"כ כעת שלא גילה לו להיכן עליו ללכת, אם כן המצוה היא 'ההליכה' עצמה, ויטול שכר על כל פסיעה ופסיעה.

הישועה תבוא כשסומכים לגמרי על הקב"ה

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאֶרֶץ וּמְמוֹלְדֹתֶיךָ וּמִפִּיֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָה: וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכָה וְאֶגְדֹּלָה שְׁמֹהּ (יב, א-ב)

וברש"י: לך לך. להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול וכאן אי אתה זוכה לבנים. ע"כ. כלומר בגלל שתלך לשם יהיה לך. ההליכה לשם היא הסיבה לזכות לבנים. ובהמשך כתב רש"י: ואעשך לגוי גדול. לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים, ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון, וממעטת את השם, לכך הוזקק לשלשה ברכות הללו, שהבטיחו על הבנים וכו'. כלומר למרות שההליכה היא סיבה למיעוט הבנים הוא יזכה לבנים.

והוא פלא שבתחילה כתוב שההליכה היא הסיבה לבנים ולאחר מכן כתוב שההליכה היא הסיבה שלא יהיה בנים?

מסופר על רופא אנגלי בשם ד"ר אדלר (בשעתו הגיע לארץ לטפל במרן הסטייפלר זצ"ל), שפעם הזעיקו אותו למקרה של "פיקוח נפש", הוא אמר להם: אני רק יאכל ארוחת בוקר ואגיע... זעקו לו "פיקוח נפש!!" אמר להם: נכון, אני יאכל לאחר מכן, אבל בדרכו לרכב נעמד מול המראה והחל מסדר את העניבה כיאה לתרבות האנגלית. שוב הרימו קול זעקה "פיקוח נפש!!" הוא הזדרז להיכנס לרכב ואף התניע את הרכב, אך לפתע יצא מן הרכב בבהלה חזרה הביתה... מה קרה? שכחתי משקפי שמש... בסופו של דבר לאחר כל העיכובים, הוא הגיע לבית החולה, נתן תרופה והכל הסתדר.

לאחר מעשה שאלוהו בני המשפחה: למה עשית כאלו 'משחקים'? הרי מדובר היה ב"פיקוח נפש" ממש, וכל רגע היה קריטי? הוא השיב ואמר להם את הדברים הבאים: אני מכיר את החולה הזה ויודע את מצב מחלתו; בשעה שקראתם לי ואמרתם שהמקרה הוא מקרה של פיקוח נפש, ידעתי היטב שבדרך הטבע אין תרופה לחולי זה. בשביל שחולה זה יתרפא הוא זקוק לנס שלא כדרך הטבע. אבל ראיתי שאתם עדיין סומכים עלי... היה ברור לי שכל זמן שאתם סומכים עלי - דרך ההצלה היא בדרך הטבע - ובדרך הטבע אין סיכוי. לכן עשיתי כל טצדקי שלא תסמכו עלי, ותבטחו רק בהקב"ה ואז זכינו לנס שלא כדרך הטבע.

אברהם אבינו בדרך הטבע אינו יכול לזכות לבנים. אבל עדיין יש סיכוי קלוש שאולי בכל זאת... באיזושהי דרך יוכל לזכות לבנים, אומר לו הקב"ה "לך לך מארצך" והדרך ממעטת את הפו"ר, ואז נעלם גם הסיכוי הקלוש האחרון שאולי קיים שאברהם יזכה לבנים בדרך הטבע, וכאשר אין סיכוי כלל לבנים בדרך הטבע - סומכים לגמרי על הקב"ה ויכולה לחול הברכה של "לך לך" - שההליכה לשם תהיה סיבה לבנים.

חבר שלי מלומדי ישיבת מיר היה חייב 32,000 דולר לגמ"ח, בסייעתא דשמיא הצליח לגייס את הסכום עד שלילה לפני תאריך הפרעון כבר בישר לאשתו שב"ה יש לו את כל הסכום.

באותו בוקר הוא גם היה זקוק לקנות זוג נעליים. לא היו לו את 300 השקלים שהיה זקוק לשם קניית הנעליים, אבל אמר לעצמו שמסתמא יוכל למצוא אחד מאלפי הלומדים בישיבת מיר שילווח לו סכום צנוע זה... הסתובב מאחד לשני ואף אחד לא הלווה לו, זה לא היה לו וזה לא מסתדר לו וכו'. ויהי לפלא! 32,000 דולר הוא השיג, ו300 שקלים לא השיג...

הוא סיפר את הדבר לרבו. כשחיוך גדול נסוך על פניו הסביר לו רבו: הבן נא! פשוט הוא מאד! 32,000 דולר ידעת שאין לך סיכוי להשיג... וסמכת לגמרי על הקב"ה. 300 השקלים חשבת שתוכל להשיג לבד... לא הסתמכת לגמרי על הקב"ה; אמר לך הקב"ה בוא נראה אותך...

כיוצא בזה מסופר על חסיד אחד שלא היו לו ילדים, והגיע יחד עם רעייתו לבכות לרעב'ע שיברך אותם, הרעב'ע ניאות לברכם אך דרש סכום מפולפל כ'פדיון' - 800 רובל לא פחות! בני הזוג נדהמו מהסכום, ואז אמר לאשתו: באוי נעזוב את הרעב'ע ונלך להתפלל!! אמר הרעב'ע: זה מה שרציתי לשמוע!! כעת אוכל לברך.

הגה"צ ר' אלי' לופיאן זצ"ל היה אומר: אין טבע עס איז דא אַ מספּר, אָבער למעלה מן הטבע עס איז נישט דא קיין מספּר!!

רמז נפלא

וְאֶגְדְּלָהּ שֶׁמֶךְ (יב, ב)

וברש"י (בפירוש השני): **ואגדלה שמך, זהו שאומרים אלהי יעקב.** ולכאורה היה מתאים יותר ש"ואגדלה שמך" יהיה במה שאומרים "אלקי אברהם" שהרי 'שמך' מתייחס לכאורה לשמו של אברהם אבינו עצמו, ומדוע "ואגדלה שמך" הוא במה שאומרים "אלקי יעקב"?

ושמעתי מאבי זצ"ל רמז נפלא בשם הרה"ק ר' שמשון מאוסטרופולי זצ"ל:

התיבות "אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב" יש בהם 26 אותיות כמנין הוי"ה. ורעיון זה אף מרומז בכמה פסוקים נוספים:

הפסוק שבו פותחת ההפסטה: "למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאליהי משפטי יעבור" (ישעיה מ, כז). בדרך רמז יש לפרשו: למה ב"אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב" קוראים ליעקב בשם 'יעקב' ולא בשם 'ישראל'? ועל כך התשובה: "נסתרה דרכי מה'", כדי שבתוך "אלקי אברהם וכו'" יסתתר שם הוי"ה, ורק אם יעקב יקרא בשם 'יעקב' יהיה זה 26 אותיות כמנין הוי"ה, ואילו אם שמו יהיה 'ישראל' זה כבר יהיה 27 אותיות!

"לולי ה' שְׁהִיָּה לָנוּ יֵאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל" (תהלים קכד, א). אילו לא היינו צריכים לרמז שם הוי"ה ב"אלקי אברהם וכו'" היינו מזכירים את השם 'ישראל', אך בפועל מזכירים 'יעקב' בגלל "ה' שהיה לנו" - כדי שיעלה כמנין אותיות של שם הוי"ה.

זה הפשט במה שאומר רש"י "ואגדלה שמך" - זהו שאומרים אלקי יעקב". אם שמו של אברהם היה כפי שהיה בתחילה 'אברם', אם כן היינו אומרים "אלקי אברם אלקי יצחק ואלקי ישראל" וזה היה עולה למנין כו', אבל הואיל ו"אגדלה שמך" מ'אברם' ל'אברהם', אי אפשר לומר 'ישראל' כי אז יהיה זה יותר מכו' אותיות, נמצא ש"ואגדלה שמך" - זהו הסיבה לכך שאומרים 'אלקי יעקב' ולא 'אלקי ישראל'.

אברהם עצמו הוא בתורת ברכה

וְהָיָה בְרָכָה (יב, ב)

הנה בסוגיא בברכות (מט ע"א) שנינו: **כל ברכה שאין בה מלכות לא שמה ברכה**. והתקשו התוס' (ד"ה ברוך שנתן) היכן יש מלכות בתפילת י"ח, ותירצו: **אי נמי אלהי אברהם היינו מלכות כדאמרין (לעיל ד' ז): משנברא העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו אדון. ע"כ**. כלומר עצם מה שאומרים "אלקי אברהם" זה מלכות.

על פי זה אומר החיד"א שזהו מה שמבטיח הקב"ה לאברהם "והיה ברכה". ללא 'מלכות' אין תפילת י"ח בגדר ברכה, שהרי "כל ברכה שאין בה מלכות לא שמה ברכה"; ורק משום שאברהם קרא להקב"ה אדון הרי יש כאן מלכות. נמצא שאברהם הופך את תפילת י"ח לתת לה תורת ברכה. זהו "והיה ברכה" - שאתה עצמך בתורת 'מלכות' הנותנת לתפילה תורת 'ברכה'.

על המחשבה טובה לחוד כבר זוכין לברכה

וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלְלֶיךָ אָאָר (יב, ג)

מהו פשר השינוי בין המרכים למקללים, מה טעם לא נאמר "ואור מקלליך" על משקל "ואברכה מברכיך"? והעולם אומרים: "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה" (קידושין מ ע"א) אם כן המברכים - בעלי מחשבה טובה - מתברכים עוד לפני שברכו בפועל, שהרי כבר על עצם המחשבה ראויים הם לברכה, ואילו המקללים - בעלי מחשבה רעה - אינם ראויים לקללה עד לאחר שקללו בפועל. על כן רק לאחר שהפכו להיות "ומקללך" - דינם להיות "אאור".

ויתור - לא על חשבון הילדים...

וְלֹאֲבָרְכֶם הֵיטִיב בְּעִבּוּרָהּ וַיְהִי לוֹ צֹאן וּבָקָר וְחֲמֹרִים וְעֶבְדִים וְשִׁפְחֹת וְאֲתָנֹת וּגְמָלִים: (יב, טז)

כאן אצל פרעה לקח אברהם את המתנות. ולהלן אצל מלך סדום "ויאמר אברם אל מלך סדום הרמתי ידי אל ה' אל עליון קנה שמים וארץ: אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם" (יד, כב-כג) ומאי שנא?

ויש לומר: הנה "מעשה אבות סימן לבנים", וכנגד מה שירד אברהם למצרים - ירדו בניו למצרים, ומתנות פרעה הם כנגד ה"רכוש גדול" שיקבלו ישראל בצאתם ממצרים. אם לא יקח את המתנות - לא יזכו בניו ברכוש גדול...

ויתורים אדם יכול לעשות לעצמו – אך לא על חשבון ילדיו... ומשא"כ אצל מתנות אבימלך לא שייך סברא זו ולכן לא לקח.

מה הכביד על אברהם אבינו?

וְאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵהוּ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב: (יג, ב)

האדמו"ר ר' חיים מאיר מויז'ניץ זצ"ל היה אומר: "כבד מאד במקנה בכסף ובזהב". כסף וזהב – שכל בני האדם ששים בבואם ומנסים להעמיס על עצמם כמה שיותר, לאברהם לא היה זה אלא נטל מכביד ומעיק... "כבד מאד" – זה הכביד עליו מאד.

2 מאפיינים באופייה של מחלוקת

וַיְהִי רִיב בֵּין רְעֵי מִקְנֵה אֲבָרָם וּבֵין רְעֵי מִקְנֵה לוֹט וְהַפְּרָזִי אֲזִי יֹשֵׁב בְּאֶרֶץ: וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֵל לוֹט אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רְעֵי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ: (יג, ו-ז)

פתח הכתוב ב'ריב' וסיים ב'מריבה', ומה טעם הדבר?

ויש לומר: 'ריב' הוא ל'זכר', 'מריבה' היא ל'נקבה'; ובדרך כלל מהו ההבדל בין זכר לנקבה? נקבה היא ייחודית בכך שהיא פרה ורבה. אם כן 'ריב' – הוא מריבה קטנה ונקודתית, 'מריבה' – התפשטות המחלוקת, פרייתה ורבייתה.

כך היא דרכה של מחלוקת היא מתחילה ב'ריב' שהוא משהו זעיר ונקודתי, ומשם היא 'פרה ורבה' כנקבה והופכת להיות 'מריבה'.

עוד יש לשאול שבפסוק הראשון נאמר "ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט" כלומר שהמריבה היתה בין הרועים ללא קשר לאברהם ולוט עצמם, ואילו בפסוק השני נאמר "אל נא תהי מריבה ביני ובינך" – בין אברהם ולוט עצמם?

אלא שכך היא דרכה של מריבה, אם יש מריבה בין שני קבוצות, המריבה מתחילה אי שם למעלה...

קשר בין תפילין לדין קשירה בשמאל

וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֵל מֶלֶךְ סֹדֶם הֲרַמְתִּי יָדִי אֵל ה' אֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אִם מַחֹט וְעַד שָׁרוּךְ נֶעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִּי אֶת אֲבָרָם: (יד, כב-כג)

הנה יש דין קשירה בשמאל תחילה (שו"ע ס"ב ס"ד). והביאור ידוע (ט"ז שם) שמאל יש בו חשיבות לענין קשירה מפני שקושרין התפילין בשמאל. ובפשטות מבינים שהואיל ושתיהם פעולת קשירה הם מישיך שייכי אהדדי.

אבל מרנא הרעק"א בגליון לשו"ע (סי' ב') כתב: ראיתי בספר עמק המלך פ' לך לך טעם לשבח עפ"י מ"ד דחז"ל חולין פ"ט בשכר שאמר אברהם אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לב' מצוות – חוט של תכלת ורצועות של תפילין. משו"ה כיון דזכו לתפילין נגד שאמר עד שרוך נעל ניתן חשיבות לשרוך נעל לקשור תחילה בשמאל שקושרין בו תפילין. עכ"ד הנפלאים.

מי לא יאמר "אני העשרתי...?"

וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִּי אֶת אֲבָרָם: (יד, כג)

בפשוטו "לא תאמר אני העשרתי את אברם" נאמר על מלך סדום, והיינו שאברהם אומר לו שלא יקח ממנו מאומה כדי שהוא לא יאמר "העשרתי את אברם".

אבל ה'נתיבות' בפירושו לתורה בספר "אמת ליעקב" מביאר ש"לא תאמר" הוא המשך ל"הרימותי ידי", שהיך לא תאמר "אני העשרתי את אברם" – "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה...".

מושגים ב"שכר הרבה מאד"

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחנה לאמר אל תירא אברהם אנכי לך שכר הרבה מאד (טו, א) הבה ננסה לקבל אפס קצהו של המושג "שכרו הרבה מאד".

הגמ במנחות (כט ע"ב) מספרת: **אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתידי לדרוש על כל קוף וקוף תילין תילין של הלכות. ובהמשך שם: אמר לפניו רבוננו של עולם הראיתני תורתו הראני שכרו אמר לו חזור [לאחור] חזר לאחוריו ראה ששוקלין בשרו במקולין אמר לפניו רבש"ע זו תורה וזו שכרה א"ל שתוק כך עלה במחשבה לפני.**

ופלא הוא, הרי משה ביקש לראות את 'שכרו', ומדוע הראה לו ששוקלין את בשרו במקולין?

אלא משל למה הדבר דומה: אדם רוצה לקנות דירה בבני ברק. הוא מגיע למתווך, המתווך שואל אותו כמה יש לך? אם משיב יש לי מיליון, אומר לו המתווך תוכל לקבל דירת 2 וחצי חדרים בפרדס כץ. אם משיב יש לי 2 מיליון אומר לו המתווך תוכל לקנות דירת 4 חדרים במערב העיר...

אבל אם מגיע אל המתווך יהודי מאמריקה, לא עם מליון אחד, ולא עם 2 מיליון, אלא עם 2 מזוודות מלאות דולרים שעולים יחד לכעשרים מיליון דולר... הוואוו... הרי אי אפשר לתאר איזה בית יוכל לקנות... בית ענק עם עשרות חדרים, 2 בתי כנסת, 3 מקוואות (אר"י, בעל התניא, וגר"א...) "עין לא ראתה"...

משה מבקש להבין מה **שכרו**, אומר לו הקב"ה לא תוכל לתפוס את שכרו, אבל כשתראה את מיתתו המשונה תבין מתוך זה עד כמה גדול הולך להיות שכרו...

ועל זו הדרך: רבים שואלים מה זה "גיהינום" וחז"ל אומרים שהחום הגדול ביותר כאן עלי אדמות זהו כאן וכאפס לחום והסבל שיש בגיהינום. אבל לפי דרכנו יש לומר מה זה גיהינום? אם יגידו למישהו שיש גן אחד בפריז שלהכנס לשם עולה 500 דולר, הרי עצם הידיעה הזו תתן לו להבין כמה מיוחד הוא הגן ואולי אף יעשה כל מה שיוכל כדי להגיע לשם. אם רואים שאלישע בן אבויה התחנן להכנס לגיהינום (חגיגה טו ע"ב) אנחנו מבינים איזה תיקון גדול ודבר טוב יש בזה לאדם.

אומר מעט ועושה הרבה אצל הקב"ה

וְגַם אֵת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנֹכִי וְאַחֲרָי כִּי יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל: (טו, יד)

רס"ג אומר שנוכל למוד גם מהו "אומר מעט ועושה הרבה" (עי' אבות א, טו) מהנהגתו של הקב"ה.

הרי משתי מילים "דן אנוכי" שהבטיח הקב"ה הביא הקב"ה כל המצרים את עשרת המכות, והטביע אותם בים וכל העולם רעד – "שמעו עמים ירגזון וכו'", אם כן הגאולה העתידה שיש על זה פרקים שלמים בתנ"ך של הבטחות הקב"ה על ידי נביאיו על הגאולה העתידה, הרי כמה גדולה ועצומה היא תהיה.

וואס וועט זיין, אז משיח וועט קומען? ... אז משיח וועט קומען...

להתוודע... ולהגלות... כי הוא מלך על כל הארץ...

יש מלאך ויש מלאך...

וַיֹּאמֶר לָהּ מְלָאךְ ה' שׁוּבִי אֶל גְּבֻרָתְךָ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יְדֵיךָ: וַיֹּאמֶר לָהּ מְלָאךְ ה' תְּרַבֶּה אֲרֻבָּה אֵת זְרַעֲךָ וְלֹא יִסְפָּר מִרְבּוֹ: וַיֹּאמֶר לָהּ מְלָאךְ ה' הִנֵּה תֵרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי שָׁמַע ה' אֶל עֲנִיָּה: (טז, ט-יא)

הנה להגר הגיעו 3 מלאכים, ואילו בפרשה הבאה – הגיע רק מלאך אחד לבשר לשרה על לידת יצחק? וכי יתכן שלשרה יגיעו פחות מלאכים מאשר להגר?!

מסופר על ר' ר' אייזל סלונמער' שהזמינוהו להיות סנדק אצל תינוק אחד שאביו שכב על ערש דוי, וכאשר הגיע ראה שמתמהמהים מלהתחיל את הברית. שאל ר' אייזל לפשר העיכוב והשיבו לו כי מחכים שאבי הבן ימות ואז יקראו של הנימול על שם אביו.

מיד הורה ר' אייזל לעשות את הברית ללא שיהיו והבטיח שאבי הבן יתרפא. וכך היה.

לאחר הברית שאלוהו לפשר הוראתו, והסביר כך: יש כאלו שיש להם זכות שמן השמים ישלחו מלאך בשליחות מיוחדת לסייע להם. וכגון שרה אמנו שזכתה שישלחו מלאך במיוחד לבשר לה על לידת יצחק. אבל יש כאלו שאין להם זכות זו שישלחו להם מלאך מיוחד, אבל אם מחמת סיבה אחרת מזדמן המלאך למקום בו הם נמצאים, אזי על הדרך גם הם יזכו לקבל סיוע דרך המלאך. וכגון הגר – לא היה לה זכות שיגיע אליה מלאך, אבל יש מלאכים שמסתובבים לעשות שליחויות שונות וכל אחד בדרכו – דיבר איתה.

סיים ר' אייזל את דבריו: גם כאן בברית, כיון שמלים את התינוק זכות המילה עומדת לתינוק שיגיע אליו המלאך רפאל באופן מיוחד כדי לרפאות אותו. וכיון שהמלאך רפאל כבר יבוא לכאן – ירפא גם את אבי הבן.

"פְּרָא" – שם העצם

וְהוּא יְהִי פְּרָא אָדָם (טז, יב)

האלטער' מסלבודקא זצ"ל היה אומר על הפסוק "וְעִיר פְּרָא אָדָם יוֹלֵד" (איוב יא, יב), שיש לבאר את הפסוק כך: "עיר פרא" – האדם בתחילת יצירתו, גם ללא שיעשה שום דבר מיוחד, הוא "עיר פרא". ועבודת האדם היא "אדם יולד", מתוך ה"עיר פרא" - להוליד מחדש אדם!

יסודו של האלטער' יש לו חיזוק מפסוק זה. שהרי בדרך כלל אומרים קודם את שם העצם ורק לאחר מכן את שם התואר, כגון "אדם יפה", אומרים תחילה 'אדם' – שם העצם, ורק לאחר מכן אומרים 'יפה' – שם התואר. לא אומרים "יפה אדם".

אם כוונת הכתוב שישמעאל הוא אדם שיהיה פרא, היה נכון יותר לכתוב "והוא יהיה אדם פרא", ולמה כתוב "פרא אדם", מפני ש'פרא' הוא שם העצם! ו'אדם' הוא שם התואר – מתוך ה'פרא' אמור להוולד אדם!

שני אותות

וּנְמַלְתֶּם אֶת בְּשָׂר עֶרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם (יז, יא)

הנה אין מניחים תפילין בשבת, ובעירובין (צו ע"א) מובא הטעם: **והתניא ר"ע אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל (שמות יג-ט) והיה לך לאות על ידך מי שצריכין אות יצאו אלו שהן גופן אות.** כלומר, הואיל שבת היא אות אין מניחין תפילין שהם אות.

וצריך להבין מה הבעיה שיניחו שתי אותות, הרי בכל יום מניחים תפילין שהם "אות" וזאת למרות שחתומה בנו המילה שגם היא אות? ויש מן המחברים שחילקו בין 2 אותות ל 3 אותות ועדיין צ"ב.

ומצאתי באחד מן הראשונים שכתב לבאר בפשיטות:

שבת היא אות על יציאת מצרים. תפילין הם אות על יציאת מצרים. לא שייך 2 אותות המורות על אותו ענין. משא"כ מילה אין לה שום שייכות ליציאת מצרים.